

Családok, anyák gyermekek a hajléktalan ellátásban

Utak és határok a hajléktalan ellátásban címmel szakmai konferenciát rendeztek Salgótarjánban ez év júniusában. A konferencia egyik kulcsfontosságú kérdése a hajléktalan családok, anyák és gyermekek helyzete volt.

A hajléktalan anyák, gyermekek és családok nagyszámú megjelenése egy viszonylag új jelenség a hazai hajléktalan ellátásban. Egyrészt, mivel a nők és a gyerekek aránya jelentősen megemelkedett a legutolsó felmérések szerint, másrészt pedig azért, mert a gyerekes szülők, családok hajléktalansága és ellátásuk összetett probléma, fontos lenne az érintett szakemberek együttműködése az ellátási formák hatékonyságának növelése érdekében.

A családos és női hajléktalanság viszonylag új jelenség. így olyan alapfogalmakat és szempontokat tartottunk fontosnak tisztázni, mint a hajléktalanság típusa: magányos nő, gyerekes anya, megvert nő vagy anya {kivert szó helyett), családok, gyerekek szülők nélkül, a szállás jellege, időtartama. Elemzésre került, hogy milyen szolgáltatásokat nyújt az intézmény és milyen szolgáltatások hiányoznak, milyen társintézményekkel van kapcsolatban?

A résztvevők a következő szakmai kérdéseket érintették:

- Anya-gyerek kapcsolat a szállón, szülői alkalmasság kérdése, szülői készségek javításának módszerei és korlátai.
- A gyerek, az anya és a szociális munkás közötti háromszög dilemmái, volt állami gondozott anyák gondjai.
- Erőszak, félelem. Lehet-e róla beszélni, ki mit tud nyújtani? Ki hogyan tudja kezelni?
- Gyerekek a szállón: gyerekek napközbeni ellátása, állami gyermekvédelemmel való kapcsolat az állami gondozás alternatívái.
- Kiút a szállóról, lehetőségek, gondok.
- Problémák a jövedelem ellátatlansággal.
- Utógondozás szükségessége.

Javaslatként, állásfoglalásként a következők fogalmazódtak meg:

A hajléktalanság egy megalázó, személyiségromboló állapot minden érintett számára. Különösen veszélyes azonban a gyerekek és gyerekes családok esetében. Egy, az állampolgárai sorsa iránt kicsit is érzékeny társadalom nem engedheti meg magának, hogy gyerekek huzamosabb ideig ilyen körülmények között éljenek. Ez sérti a gyerekek alapvető jogait és rombolóan hat személyiségfejlődésükre. Szociálpolitikai változásokra van szükség, melyek lehetőséget teremtenek a családok hajléktalanságának mielőbbi felszámolására.

A gyerekes anyákat, családokat ellátó intézmények kapjanak kiemelt állami normatívát annak elismeréseképpen, hogy a családos, gyerekes hajléktalanság egy összetett és sürgősen megoldandó gond, amely nagyobb szakember-ellátottságot és a gyerekek miatt magasabb színvonalú napi ellátást igényel.

Emberi és gyermeki jogokat sértő az a helyzet, hogy bizonyos intézmények (pl. csecsemőotthonok) kénytelenek állami gondozásba venni gyermekeket azért, hogy az állami normatívához hozzájussanak. Jogilag elveszik a gyermeket az anyjától, és a segítő kapcsolat szempontjából egy nagyon kényes helyzetet állítanak elő.

A csecsemőnek az anyjára mind biológiailag, mind érzelmileg szüksége van. Ha az anyának szüksége van szakemberek segítségére (pl. mert túl fiatal, és nem tudja egyedül megfelelően ellátni a gyermekét), semmi sem indokolja, hogy pusztán emiatt tőle a gyermeket

jogilag elvegyék, családi pótlékát elvonják, teljesen függő, kiszolgáltatott helyzetbe hozzák, dajkaként alkalmazzák.

Legitim lehetőséget kell teremteni arra, hogy a fiatal és különböző okokból bajba jutott anyák gyerekeikkel együtt és emberi méltóságuk tiszteletben tartása mellett kapják még a szükséges ellátást.

Természetesen átfogó oktatás - jövedelem-, foglalkoztatás- és lakáspolitikai változásokra van szükség annak érdekében, hogy hosszabb távon a teljesen peremre szorult családok vissza-jutási esélyei javuljanak, hogy arányuk csökkenjen.

A szekcióban résztvevők megfogalmazták igényüket arra, hogy egy szakmai műhely alakuljon ebben a kérdéskörben, és meg is állapodtak a további szakmai együttműködés kereteiben.

Szilvási Léna

(Szerkesztőségünk várja a fejleményeket, a munka során rögzített eseteírásokat, tanulmányokat.)